

fabrikkens Status, er, at den betaler en ringere Løn og har en længere Arbejdstid end private Virksomheder. Det er jo noget, som ikke hører til selve Systemet, men som jeg dog vil minde om, da det var rart, om ogsaa dette Forhold kunde blive ændret.

Jeg vil saa gøre et Par Bemærkninger til den højtærede Indenrigsminister; de skal blive meget korte. Jeg kan i det hele taget glæde mig over Ministerens Udtalelser om de tekniske Skoler, dog paa een Undtagelse nær. Jeg beklager, at det ikke lader sig gøre i Aar at fremsætte et Forslag paa Finansloven, som kan imødekomme det Andragende, som jeg tidligere har talt om, om Forhøjelse af Tilskuddet til Skolerne. De kan ikke blive staaende paa det samme Tilskud, uden at deres Virksomhed gaar nedad, eftersom Antallet af Skoler forøges, og jeg vil derfor henstille, om det ikke skulde være muligt at opfylde Anmodningen helt eller delvis.

Jeg skal saa sige et Par Ord om Fagskolerne og Teknologisk Institut. Den højtærede Minister mener, at det vil være hensigtsmæssigt, at det vil være et Fremtidsmaal at lægge Fagskolerne ind under Teknologisk Institut. Som jeg sagde i Fjor, kan det lade sig gøre, men jeg er meget i Tvivl, om det er hensigtsmæssigt at foretage en saadan stor Centralisation. Det var ikke oprindelig Tanken med Teknologisk Instituts Oprettelse. Det, der gør det til et saa udmærket Institut, og som har gjort det saa populært ogsaa her i Rigsdagen, er, at det har sin Begrænsning. Det er oprettet for at sætte Mesterstanden i Stand til at uddanne sig i Maskiners Brug. Ved Siden deraf er der optaget en tilsvarende Undervisning for Arbejdere, der maa antages i ikke ringe Tal at gaa over til at blive Mestre. Hvis man nu tillige skal optage Lærlingeundervisning, for saa vidt den skal foregaa udenfor Værkstedet, vil det ikke alene foranledige en meget betydelig Udvidelse, men ogsaa kræve en betydelig forøget Kapital, som jeg ikke tror, det vil være hensigtsmæssigt at anbringe deri. Jeg tror i det hele taget ikke, det er formaalstjenligt at centralisere den Slags Ting saa meget. Jeg mener, man bør blive ved det udmærkede Grundlag, vi her i Landet, i Modsætning til andre Lande, har for vore Haandværkeres Uddannelse, nemlig Værksted-

undervisningen, og hvor den ikke slaar til, er det vist heldigst, at det er Fagene selv, der med Støtte af det offentlige supplerer den. Jeg tror egentlig heller ikke, det er selve Teknologisk Instituts Ledelses Ønske at gaa den Vej.

Jeg vil dernæst gøre nogle Bemærkninger i Anledning af nogle Udtalelser af den højtærede Finansminister angaaende den forestaaende Revision af Toldloven. Jeg er klar over, som jeg allerede har sagt tidligere, at den højtærede Finansministers Udtalelser derom ikke vidner om nogen toldpolitisk Omvendelse. Men jeg har Lov til at gentage, at det glæder mig at have hørt disse Udtalelser, fordi de er Udtryk for en Omvendelse paa et vist Punkt. Det behøver ikke at være nogen personlig Omvendelse, men en Omvendelse med Hensyn til Systemet, nemlig den, at medens man tidligere behandlede Erhvervenes Udøvere som udenforstaaende, som nogle, man kaldte op til Forhør og eksaminerede, paa en Maade som anklagede, anser den højtærede Finansminister det nu for rigtigt, hvad jeg fuldstændig billiger, at henvende sig til Erhvervene, deres Organisation eller deres Fag for at høre deres selvstændige Mening om den Retning, hvori en fremtidig Toldreform skulde gaa. Det er en for Erhvervene selv langt værdigere Fremgangsmaade, og den vil ogsaa give langt bedre Resultater end den tidligere anvendte.

Den højtærede Finansminister mente, at de Tal, som viser den stigende Eksport af Industrivarer, kunde sættes i Forbindelse med den i 1908 vedtagne Toldlov, og Ministeren sagde, at jeg nok vilde tilgive ham, at han satte denne Stigning i Forbindelse med Toldloven. Jeg beklager, at det kan jeg ikke tilgive den højtærede Minister, jeg antager, at „tilgive“ skal betyde det samme som: indrømme ham det. Jeg tror, det er ganske urigtigt. Han mente, at den varsomme Maade, hvorpaa man havde reformeret, havde styrket Erhvervene og hjulpet til til den forøgede Eksport. Jeg tror ikke, det var nogen varsom Maade, man i det hele taget gik frem paa, og med Hensyn til det, Ministeren henviser til: Industriernes store Begunstigelse ved Raastoffernes Toldfrihed og Toldfrihed paa Hjælpstoffer, vil jeg sige, at det gælder kun for ganske bestemte Industrier. For disse